

תפיסות ועמדות סטודנטים לחינוך מיוחד מהחברה הדתית כלפי שילוב טכנולוגיות מתקדמות בהוראה: אתגרים, הזדמנויות והשלכות הלכתיות (פוסטר)

אושרת און
האקדמית גורדון
Oshraton1@gmail.com

גליה טלר אזולאי
האקדמית גורדון
Galitaller2806@gmail.com

Attitudes and Perceptions of Special Education Students from the Religious Community toward Integration of Advanced Technologies in Teaching: Challenges, Opportunities and Halachic Implications (Poster)

Galia Taller Azulay
Gordon Academic College of Education
Galitaller2806@gmail.com

Oshrat On
Gordon Academic College of Education
Oshraton1@gmail.com

Abstract

Background and Objectives: In the digital era, technology integration in special education offers significant potential for improving teaching and learning processes. However, different populations approach technology differently based on their values. This study examined attitudes and usage patterns of special education students from the religious community regarding advanced technology integration in teaching, focusing on considerations unique to this sector.

Method: This quantitative study included 72 special education students from religious and orthodox communities studying at colleges in northern Israel. An adapted questionnaire based on teacher attitudes toward technology (Kastiel & Borstein, 2017) was used, containing 44 items across four themes: attitudes toward technology integration, actual usage patterns, and facilitating and hindering factors. Analysis included descriptive statistics, exploratory factor analysis (EFA), t-tests, ANOVA, and correlation analysis.

Main Findings: Students demonstrated strong positive attitudes toward technology, particularly regarding its pedagogical effectiveness ($M=4.28$ out of 5). However, the dominant usage pattern was relatively basic, such as visual demonstration and presentation ($M=3.97$). A significant moderate-to-strong positive correlation ($r=.58$, $p<.01$) was found between overall attitudes and actual use. The belief that technology increases engagement and interest in learning was the strongest predictor of advanced learning tool usage. Two critical barriers were identified: "incompatible demands and expectations from the educational system" (the strongest barrier, 26.8%) and "Halachic considerations" (23.9%).

Discussion and Conclusions: The findings highlight the need for targeted techno-pedagogical training that bridges the gap between the theoretical knowledge and pedagogical rationale acquired in

academic settings and the organizational conditions and resources available in schools. The identification of structural barriers—particularly systemic requirements—as the dominant obstacle to implementation, rather than solely value-based or attitudinal factors, underscores the importance of effective professional training accompanied by sustained institutional support as a prerequisite for successful implementation.

Keywords: Technology attitudes, Special education, Religious community, Advanced technologies, Technological barriers.

תקציר

רקע ומטרות: בעידן הדיגיטלי, שילוב טכנולוגיה בחינוך המיוחד מציע פוטנציאל רב לשיפור תהליכי הוראה ולמידה. עם זאת, אוכלוסיות שונות מתייחסות לטכנולוגיה בצורה שונה בהתאם לערכיהן. מחקר זה בחן את עמדותיהם ודפוס השימוש של סטודנטים לחינוך מיוחד מהחברה הדתית כלפי שילוב טכנולוגיות מתקדמות בהוראה, תוך התמקדות בשיקולים הייחודיים למגזר זה.

שיטה: במחקר כמותי זה השתתפו 72 סטודנטים לחינוך מיוחד מהחברה הדתית והחרדית, לומדים במכללות בצפון הארץ. נעשה שימוש בשאלון מותאם המבוסס על שאלון עמדות מורים כלפי תקשוב (קסטיאל ובורשטיין, 2017), הכולל 44 שאלות המחולקות לארבעה תתי נושאים: עמדות כלפי שילוב טכנולוגיה, מאפייני שימוש בפועל, וגורמים מסייעים ומעכבים. הניתוח כלל סטטיסטיקה תיאורית, ניתוח גורמים חקרני (EFA), מבחני t ו-ANOVA, וניתוח מתאמים.

ממצאים עיקריים: הסטודנטים הפגינו עמדות חיוביות חזקות כלפי הטכנולוגיה, במיוחד בנוגע ליעילותה הפדגוגית (M=4.28 מתוך 5). אולם בפועל, דפוס השימוש הדומיננטי היה בסיסי יחסית, כגון המחשה והצגת תוכן ויזואלי (M=3.97). נמצא מתאם חיובי מובהק ובינוני-גבוה (r=.58, p<.01) בין העמדות הכוללות לשימוש בפועל. האמונה שהטכנולוגיה מגבירה מעורבות ועניין בלמידה מהווה את המנבא החזק ביותר לשימוש בכלי העצמת למידה מתקדמים.

זוהו שני חסמים קריטיים וייחודיים: "דרישות וציפיות לא תואמות מהמערכת החינוכית" (החסם המעכב ביותר, 26.8%) ו"שיקולים הלכתיים" (23.9%). לא נמצאו הבדלים מובהקים בין קבוצות דמוגרפיות שונות.

דיון ומסקנות: הממצאים מצביעים על פער משמעותי בין עמדה ליישום, המשקף את הדילמה הערכית שתואר כן (2008) - המתח בין תועלתנות טכנולוגית לחששות ערכיים. הסטודנטים אינם מתנגדים לשימוש בכלים טכנולוגיים אלא מחפשים דרכים "לתרבת" אותה (Domesticated Technology) - להתאים אותה לצרכים הפדגוגיים תוך שמירה על גבולות הלכתיים.

ממצאי המחקר מדגישים את הצורך בהכשרה טכנו-פדגוגית ממוקדת, אשר תגשר על הפער הקיים בין הידע התיאורטי והרציונל הפדגוגי הנרכשים במסגרת האקדמית לבין התנאים הארגוניים והמשאבים הזמינים בבתי הספר. היהיו של חסמים מבניים, ובראשם דרישות מערכתיות, כמחסום הדומיננטי להטמעה – ולא רק חסמים ערכיים או עמדתיים – מצביע על חשיבותה של הכשרה חינוכית אפקטיבית המלווה בתמיכה מוסדית מתמשכת, כתנאי מרכזי להטמעה מוצלחת של חדשנות חינוכית.

מילות מפתח: עמדות כלפי טכנולוגיה, חינוך מיוחד, חברה דתית, טכנולוגיות מתקדמות, חסמים טכנולוגיים.

מקורות

- כץ, ע' (2008). תקשורת ממוקדת וחברה דתית: מקרה המבחן של הציבור הדתי בישראל. בתוך י' בלונדהיים וח' נוסק (עורכים), **ציבור, קהל, תקשורת: עיונים בתקשורת ישראלית** (ע"מ 109-136). רמות, אוניברסיטת תל אביב.
- קסטיאל, נ' ובורשטיין, ר' (2017). **שאלון עמדות מורים כלפי תקשוב** [כלי מחקר מותאם].
- Basham, J. D., Blackorby, J., & Marino, M. T. (2020). Opportunity in crisis: The role of universal design for learning in educational redesign. *Learning Disabilities: A Contemporary Journal*, 18(1), 71-91.

- Campbell, H. A. (2016). *Digital Religion: Understanding Religious Practice in New Media Worlds*. Routledge.
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-340.
- Kastiel, N., & Borstein, R. (2017). *Teacher Attitudes toward Technology Questionnaire* [Adapted research instrument].
- Katz, E. (2008). Focused communication and religious society: The case study of the religious public in Israel. In Y. Blondheim & H. Nossek (Eds.), *Public, Audience, Communication: Studies in Israeli Communication* (pp. 109-136). Ramot, Tel Aviv University.
- Starks, A. C., & Reich, S. M. (2023). Educational technology use in schools for students with disabilities: A systematic review of teacher-identified barriers and facilitators. *Journal of Special Education Technology*, 38(2), 236-254.
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS Quarterly*, 27(3), 425-478.